

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕТНОЛІНГВІСТИКИ
[CURRENT ISSUES IN ETHNOLINGUISTICS]

УДК 81'28(44)+81'246.3+82-3(44)

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 22.09.2024 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 23.09.2024 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 93.53 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2024.46.19>

ПЕРЕТИН МОВНИХ ТА КУЛЬТУРНИХ СВІТІВ: ДВОМОВНІСТЬ У
РОМАНАХ АБДЕЛЬКАБИРА ХАТІБІ (аналіз романів *Amour bilingue* і *La
mémoire tatouée*)

Азіза Махмуджонівна Набієва (Київ, Україна)

azizanabieva21@gmail.com

магістрантка кафедри романської філології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
(Міністерство освіти і науки України)
01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Тема двомовності та культурного перетину в літературі є надзвичайно актуальною в умовах сучасного глобалізованого світу, де процеси інтеграції та взаємодії між різними культурами й мовами стають невід'ємною частиною повсякденного життя. Особливо ці процеси проявляються у творчості письменників, які походять з країн, що мають колоніальне минуле.

Вивчення їхніх творів дає можливість глибше зрозуміти, як двомовність і змішування культур впливають на літературне самовираження, формування ідентичності та особистісний розвиток індивіда.

Ключові слова: *двомовність, постколоніальний стан, внутрішня форма мови, світогляд, глобалізація*

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Intersection of Linguistic and Cultural Worlds: Bilingualism in the Novels of Abdelkebir Khatibi (an analysis of *Amour bilingue* and *La mémoire tatouée*) (in Ukrainian) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnyst u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv *Amour bilingue* i *La mémoire tatouée*)]

© *Nabiieva A. M.* [Nabiieva A. M.], azizanabieva21@gmail.com

**INTERSECTION OF LINGUISTIC AND CULTURAL WORLDS:
BILINGUALISM IN THE NOVELS OF ABDELKEBIR KHATIBI (an analysis
of *Amour bilingue* and *La mémoire tatouée*)**

Aziza Makhmudzhonivna Nabiieva (Kyiv, Ukraine)

azizanabieva21@gmail.com

Master Student at Department of Romanic Philology
Taras Shevchenko National University of Kyiv
(Ministry of Education and Science of Ukraine)
14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The theme of bilingualism and cultural intersection in literature is highly relevant in today's globalized world, where the processes of integration and interaction between different cultures and languages have become an integral part of daily life. These processes are particularly evident in the works of writers from countries with a colonial past.

Studying their works provides a deeper understanding of how bilingualism and cultural blending influence literary self-expression, identity formation, and personal development.

Keywords: *bilingualism, postcolonial condition, inner form of language, worldview, globalization.*

Одним із авторів є марокканський письменник Абделькабір Хатібі, чия творчість відображає складні процеси становлення та пошуку власної ідентичності у контексті багатомовного та багатокультурного світу. Його романи «Amour bilingue» («Двомовне кохання») та «La mémoire tatouée» («Татуйована пам'ять») представляють надзвичайно цікавий матеріал для дослідження теми двомовності, оскільки вони ґрунтуються на особистому досвіді письменника, який живе на межі двох культур – арабської та французької.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що тема двомовності та культурного перетину є надзвичайно важливою в умовах глобалізації, коли різні культури та мови взаємодіють і стають частиною повсякденного життя. Це особливо актуально для письменників із країн з колоніальним минулим, таких як Абделькабір Хатібі, чия творчість відображає складні процеси пошуку

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Перетин мовних та культурних світів: двомовність у романах Абделькабіра Хатібі (аналіз романів *Amour bilingue* і *La mémoire tatouée*) (Українською) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnost u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv *Amour bilingue* i *La mémoire tatouée*)]

© *Набієва А. М. [Nabiieva A. M.], azizanabieva21@gmail.com*

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

ідентичності в багатомовному світі. Дослідження його творів допомагає краще зрозуміти, як двомовність впливає на літературне самовираження та формування особистості.

Метою цієї роботи є комплексний аналіз двомовності в романах Абделькабіра Хатібі, зокрема «Amour bilingue» і «La mémoire tatouée», з акцентом на те, як взаємодія арабської і французької мов відображає внутрішні процеси самоідентифікації персонажів, їхні психологічні переживання та культурні конфлікти. Основна увага буде приділена тому, як у цих творах мова стає не лише інструментом спілкування, але й важливим чинником, що формує культурну пам'ять, ідентичність та місце героя у світі, де на кожному особистість накладаються декілька шарів культурних і мовних наративів. Через аналіз взаємодії мов у творчості Хатібі ми спробуємо відповісти на питання, як дві мови можуть конструювати складні соціокультурні та психологічні ландшафти, що визначають межі ідентичності та самоусвідомлення.

Об'єктом дослідження є двомовність у творчості Абделькабіра Хатібі, зокрема її вплив на структуру, зміст та літературні прийоми у романах «Amour bilingue» і «La mémoire tatouée».

У контексті сучасної літератури постколоніальних суспільств проблема двомовності є однією з найважливіших тем, що відкриває глибокі психологічні та культурні рефлексії щодо ідентичності, пам'яті та адаптації. У численних творах таких авторів, як Абделькабір Хатібі, ця тема набуває особливої значущості, оскільки автор за допомогою літературних прийомів досліджує складні взаємозв'язки між мовними та культурними світами, між минулим і сучасним. Хатібі, як представник марокканської літератури та носій арабсько-французької двомовності, детально аналізує постколоніальну реальність, в якій його герої опиняються на перехресті двох мовних і культурних систем. Залишаючи унікальний слід у розумінні мовної ідентичності, Хатібі дає можливість побачити, як дві мови можуть існувати поряд, створюючи не лише інтелектуальне, але й емоційне напруження у свідомості особистості, яка переживає мовний, культурний та соціальний розрив.

Твори Абделькабіра Хатібі, зокрема його романи «Amour bilingue» та «La mémoire tatouée», є багатозаровими текстами, що вимагають уважного і

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Intersection of Linguistic and Cultural Worlds: Bilingualism in the Novels of Abdelkebir Khatibi (an analysis of Amour bilingue and La mémoire tatouée) (in Ukrainian) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnyst u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv Amour bilingue i La mémoire tatouée)]

© *Nabiieva A. M.* [Nabiieva A. M.], azizanabiieva21@gmail.com

глибокого аналізу. Двомовність у цих романах постає не лише як зовнішній прояв, а як ключ до розуміння внутрішніх переживань героїв, їхнього відчуття самоідентичності та проблеми культурної адаптації в умовах глобалізованого постколоніального світу.

Французька і арабська мови в творах Хатібі виконують не лише функцію спілкування, але й стають важливими носіями двох різних культурних ідентичностей, що постійно перебувають у стані напруженого взаємодії. Французька мова, у контексті колоніальної спадщини, асоціюється з модерністю, соціальним просуванням та інтеграцією в європейське суспільство, в той час як арабська мова залишається символом традицій, зв'язку з корінням і національною ідентичністю. Однак цей баланс між двома мовами виявляється нестабільним. В одних ситуаціях французька мова дає героям можливість відчувати себе частиною більшого культурного і соціального контексту, у той час як арабська мова нагадує про старі конфлікти, про пережите колоніальне минуле і про невирішені соціальні та політичні питання.

Цей конфлікт між двома мовами, що відображає глибшу культурну ідентичність, не лише спричиняє психологічну напругу, але й змушує героїв постійно обирати між двома світами, кожен з яких має свої цінності та пропозиції. Арабська мова, хоч і є частиною їхнього коріння, з яким вони не можуть розлучитися, асоціюється з обмеженими можливостями, застійними соціальними умовами, в той час як французька мова, хоч і обіцяє більше шансів для особистісного та професійного зростання, часто відчувається чужою, як символ колоніального гніту та відчуження. Тому герої Хатібі не можуть відчувати себе цілком комфортно ані в одному, ані в іншому середовищі.

Урешті-решт, постійна присутність цих двох мов у свідомості персонажів Хатібі веде до того, що герой опиняється в «проміжному просторі», між двома культурами і мовами, і цей стан не має простого рішення. Усі спроби знайти баланс між цими двома мовами, між двома культурами, не призводять до остаточного злиття, адже кожна з них несе в собі власну історію, власні соціальні ролі та зобов'язання. Тому, навіть якщо герой вибирає французьку мову для професійної реалізації чи соціальної інтеграції, він все одно не може

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Перетин мовних та культурних світів: двомовність у романах Абделькабіра Хатібі (аналіз романів *Amour bilingue* і *La mémoire tatouée*) (Українською) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnist u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv *Amour bilingue* і *La mémoire tatouée*)]

© *Набієва А. М.* [Nabiieva A. M.], azizanabiieva21@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

позбутися своєї арабської ідентичності, що постійно нагадує йому про його справжнє місце в суспільстві.

Особливо важливим є те, як у творах «Amour bilingue» та «La mémoire tatouée» Хатібі через використання двох мов демонструє різні рівні взаємодії між особистістю та культурою. Герої його романів, що переживають постійне чергування між арабською та французькою мовою, знаходяться в постійній боротьбі за своє місце в світі. Ця боротьба є не лише результатом соціальних та історичних змін, але й глибокого внутрішнього конфлікту між бажанням зберегти культурну спадщину та потребою адаптуватися до вимог нового суспільства. Хатібі показує, як ці дві мови не є просто засобами спілкування, а є носіями різних ідентичностей, які впливають на спосіб, яким герої розуміють себе та своє місце в суспільстві. Це особливо виразно прослідковується в його описах того, як французька мова втілює прагнення до інтеграції і модернізації, а арабська – до збереження зв'язку з традиціями та культурними коріннями.

Окрім того, в творах Хатібі двомовність виступає як спосіб осмислення складних процесів культурної адаптації та травм, що виникають у постколоніальних суспільствах. Змішання мовних і культурних реалій призводить до того, що герої стають «пограничними» фігурами, які постійно шукають баланс між двома світами, між «старим» і «новим». Саме через цю двомовність Хатібі демонструє, як герої намагаються впоратися з внутрішніми суперечностями, що виникають із необхідності існувати в умовах культурної та мовної гібридності. Водночас, ці процеси, що відбуваються у свідомості персонажів, є результатом більш широких соціальних і історичних механізмів, які Хатібі використовує для того, щоб показати, як глобалізація та постколоніальне суспільство створюють нові умови для самоусвідомлення та ідентичності.

Кожна з мов, яку використовують герої Хатібі, набуває значення не лише як засіб комунікації, а й як інструмент для відтворення глибинних культурних та історичних суперечностей, що визначають соціальне становище персонажа. Вивчення цієї теми дозволяє глибше зрозуміти, як двомовність впливає на формування особистісної ідентичності, особливо в умовах постколоніального

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Intersection of Linguistic and Cultural Worlds: Bilingualism in the Novels of Abdelkebir Khatibi (an analysis of Amour bilingue and La mémoire tatouée) (in Ukrainian) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnist u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv Amour bilingue i La mémoire tatouée)]

© Nabieva A. M. [Nabieva A. M.], azizanabieva21@gmail.com

суспільства, де минуле і сучасне постійно взаємодіють, конфліктуючи та збагачуючи одне одного.

У романах Абделькабіра Хатібі «Amour bilingue» та «La mémoire tatouée» двомовність розглядається не лише як інструмент комунікації, а й як складний культурний феномен, що відображає глибокі психологічні та соціальні конфлікти, які виникають у постколоніальних суспільствах. Через своїх персонажів Хатібі досліджує проблему ідентичності в умовах, коли особистість змушена жити між двома культурами та мовами, що символізують різні історії, традиції та соціальні порядки.

Герої обох романів перебувають на перехресті мовних світів: арабської, яка є частиною їхнього культурного спадку, і французької, яка через колоніальну спадщину стає мовою сучасної соціалізації та інтеграції у західний світ. Двомовність у Хатібі – це не просто мовна практика, а символічний елемент, що виражає культурну роздвоєність і постійне напруження між минулим і сучасним, між корінними традиціями та сучасними глобальними процесами.

У «Amour bilingue» головний герой перебуває в ситуації постійного балансування між двома мовами та культурами. Він живе в Марокко, але його свідомість ідентифікується з французькою культурою, адже це мова, якою він думає, пише, виражає свої почуття [1]. Одночасно він не може відмовитися від арабської мови, оскільки вона є невід'ємною частиною його сімейної та культурної ідентичності. Хатібі активно використовує двомовність для того, щоб продемонструвати конфлікт ідентичностей, що переживає герой. Мова, як символ минулого, є джерелом втрати та смутку, але й водночас джерелом сили та підтримки.

Як зазначає сам герой, «La langue arabe est mon héritage, la langue française est mon destin» («Арабська мова – це моє спадкоємство, французька мова — це моя доля»). Тут мова не просто розглядається як засіб комунікації, а як символ двох різних світів, між якими герой змушений балансувати. Арабська мова, за його словами, є частиною його корінної культурної спадщини, але французька є мовою, яка визначає його майбутнє, можливості інтеграції в сучасне суспільство. Водночас, цей конфлікт двох мовних світів створює відчуття

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Перетин мовних та культурних світів: двомовність у романах Абделькабіра Хатібі (аналіз романів Amour bilingue і La mémoire tatouée) (Українською) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnyst u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv Amour bilingue і La mémoire tatouée)]

© *Набієва А. М.* [Nabiieva A. M.], azizanabiieva21@gmail.com

внутрішньої напруги, де герой не може повністю належати жодному з цих світів.

Через таку двомовність Хатібі розкриває концепцію культурної гібридності, яка є суттєвою рисою постколоніальних особистостей. Це гібридне існування відображає складну динаміку міжкордонних ідентичностей, де кожна мова та культура вимагає свого простору для вираження, а інколи вони вступають в конфлікт між собою.

Герой «Amour bilingue» сприймає французьку мову як інструмент соціальної адаптації і навіть самовизначення, але арабська мова залишається для нього спадщиною, яка формує його зв'язок із родиною та рідною землею. Це двостороннє сприйняття мов свідчить про глибоке розділення його свідомості та культурної ідентичності [2]. Хатібі показує, як двомовність може бути і джерелом особистої сили, і водночас зумовлювати відчуття розірваності, тому що жодна з мов не може забезпечити повну гармонію в ідентичності героя.

У свою чергу, роман «La mémoire tatouée» розглядає двомовність через призму культурної пам'яті та історії. Тут мова виступає як не лише інструмент передачі інформації, але й як збереження спогадів про минуле, яке неможливо забути або відкинути. У цьому творі Хатібі змальовує молодого героя, який переживає психоемоційну травму, пов'язану з його постколоніальним досвідом. Мова не є лише способом вираження почуттів чи думок, а виступає як частина пам'яті, закарбованої в тілі та свідомості персонажа. Зокрема, герой говорить: «La langue d'ici ne sait pas tout, elle n'a pas la mémoire du corps» («Мова тут не знає всього, вона не має пам'яті тіла»).

Ця цитата підкреслює відчуженість героя від сучасної культури, в якій мова стає інструментом сучасної ідентичності, але не здатна зберегти і передати ту культурну пам'ять, що закріплена в його тілесному досвіді та минулому. Арабська мова, яка вбирає в себе історію, традиції та особисту пам'ять героя, є більш ніж просто мовою спілкування; вона є носієм культури та досвіду поколінь [3].

У цьому романі Хатібі також розглядає питання тілесної пам'яті, де мова стає не тільки знаком, що передає знання, а й формою вираження внутрішніх

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytan'nja etnolingvistyky])

Intersection of Linguistic and Cultural Worlds: Bilingualism in the Novels of Abdelkebir Khatibi (an analysis of Amour bilingue and La mémoire tatouée) (in Ukrainian) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnyshch u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv Amour bilingue i La mémoire tatouée)]

© Nabieva A. M. [Nabieva A. M.], azizanabieva21@gmail.com

переживань героя. Він зазначає, що пам'ять, яка зберігається в тілі, часто не співвідноситься з мовою, яку герой використовує для адаптації до нового суспільства. Таким чином, двомовність стає символом розриву між тими частинами його досвіду, які не можуть бути виражені в сучасній мові, а зберігаються тільки в тілі як болісне переживання. Це переживання не є лише особистим досвідом героя, але і універсальною темою, що відображає труднощі пристосування до сучасного суспільства для багатьох людей, які живуть між двома культурами.

Крім того, в «*La mémoire tatouée*» Хатібі піднімає важливе питання соціальної інтеграції та культурної адаптації через мову, яка стає інструментом для збереження та передачі колективних травм і переживань. Мова є втіленням минулого, яке не можна просто забути або відкинути, адже воно завжди залишатиметься в глибині свідомості. Однак, французька мова, якою користуються герої для комунікації, не здатна передати всю глибину цих переживань. Це створює додатковий психологічний конфлікт, де герої намагаються знайти свій шлях у світі, де їхнє минуле ідентифікується через іншу мову, а сучасність намагається витіснити або нівелювати це минуле через адаптацію до нової мовної реальності.

Двомовність у творах Хатібі – це не лише мовний перехрест, це також місце зустрічі двох культурних світів, кожен з яких вимагає від персонажів певних жертв і компромісів. Це також питання самоідентифікації, яке ніколи не має простого рішення: чи прийняти одну культуру на шкоду іншій, чи балансувати між ними, обираючи своє місце в межах двох контекстів. Хатібі, таким чином, ставить важливі питання про те, як дві мови можуть співіснувати в свідомості однієї людини і як ці мови, кожна зі своїми особливими характеристиками і впливами, формують нові шляхи для розуміння культури, пам'яті та особистої історії.

Таким чином, у романах Абделькабіра Хатібі двомовність стає багатогранним інструментом, що дозволяє не лише передавати думки й емоції, але й здійснювати глибокий культурний і психологічний аналіз. Мови є не лише механізмами комунікації, але й свідками складних процесів самоусвідомлення та культурної адаптації, які є характерними для

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Перетин мовних та культурних світів: двомовність у романах Абделькабіра Хатібі (аналіз романів *Amour bilingue* і *La mémoire tatouée*) (Українською) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnyst u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv *Amour bilingue* i *La mémoire tatouée*)]

© *Набієва А. М.* [Nabiieva A. M.], azizanabiieva21@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

постколоніальних суспільств [4]. Через взаємодію між двома мовами, Хатібі зображує весь спектр емоційних і соціальних трансформацій, які переживають його герої на шляху до прийняття та формування власної ідентичності в умовах міжкультурного діалогу та гібридності.

Отже, було встановлено, що двомовність у романах Хатібі відіграє фундаментальну роль як на рівні змісту, так і на рівні структури його творів. Хатібі використовує двомовність не тільки для зображення реальності, в якій існують його персонажі, але й для передачі глибоких психологічних і культурних конфліктів, які виникають у процесі взаємодії різних мов і культур [5]. Мова стає не лише засобом комунікації, а центральним елементом, що відображає внутрішні переживання героїв і їхні спроби знайти власну ідентичність у складному світі, де дві мови постійно змагаються за домінування.

Арабська та французька мови виступають символами цих двох світів: традиційного, пов'язаного з національними коренями, і колоніального, що несе відбиток зовнішнього впливу та змін. Через це Хатібі вдається передати складність і багатозначність постколоніального досвіду, коли особистість опиняється між двома світами і змушена шукати нові шляхи для самовираження.

Автор майстерно показує, як злиття двох мов і культур може призвести до появи нових форм літературного самовираження, що не належать ані одній, ані іншій культурі, а створюють новий простір для переосмислення ідентичності.

Наступний висновок стосується наративної структури романів Хатібі. Було встановлено, що двомовність впливає не лише на зміст, але й на форму його творів. Через змішування двох мов, Хатібі створює унікальну ритмічну структуру, яка відображає культурний і мовний розрив між персонажами і навколишнім світом [6]. Це дозволяє автору передати внутрішній стан героїв, їхні спроби балансувати між двома різними реальностями і знайти свою ідентичність у цьому складному просторі.

Узагальнюючи, можна сказати, що результати дослідження підтвердили важливість двомовності у творчості Абделькабіра Хатібі як ключового

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Intersection of Linguistic and Cultural Worlds: Bilingualism in the Novels of Abdelkebir Khatibi (an analysis of *Amour bilingue* and *La mémoire tatouée*) (in Ukrainian) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnost u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv *Amour bilingue* i *La mémoire tatouée*)]

© Nabîeva A. M. [Nabîeva A. M.], azizanabieva21@gmail.com

елементу, що впливає на структуру і зміст його романів. Двомовність у творах Хатібі є не тільки літературним прийомом, а глибоким культурним феноменом, який дозволяє автору досліджувати питання самоідентифікації, постколоніальних конфліктів і культурної гібридизації.

У своїх романах Абделькабір Хатібі пропонує складну і багат шарову картину постколоніального світу, де мовна і культурна двомовність виступають як важливий інструмент для дослідження складних процесів самоідентифікації, культурної гібридності та постійного пошуку місця у сучасному глобалізованому суспільстві. Романи Хатібі, зокрема *Amour bilingue* та *La mémoire tatouée*, яскраво демонструють, як дві мови – арабська та французька – стають не лише засобами комунікації, але й символами глибокої роздвоєності, що характеризує постколоніальні суспільства, де особистість перебуває в постійній боротьбі за своє місце і визначення. Для його героїв мова стає не просто інструментом висловлення думок, а важливим чинником, що формує їхній психологічний стан, соціальну ідентичність і впливає на їхні емоційні й інтелектуальні переживання.

Центральною темою творів Хатібі є взаємодія двох мов, що постійно перебувають у конфлікті та співіснують в одній свідомості. Французька мова, що є частиною колоніальної спадщини, з одного боку, є шляхом до модернізації, соціального просування і інтеграції в західний світ, але з іншого – викликає відчуття відчуженості і втрати зв'язку з рідною культурною традицією. Арабська мова, яка залишається мовою коріння і національної ідентичності, є джерелом внутрішніх суперечностей, адже, хоч вона й асоціюється з близькістю до рідної культури, вона також несе на собі тягар колоніального минулого, соціальної нерівності та обмежених можливостей. Цей конфлікт між двома мовами є не лише інтелектуальним або соціальним питанням, а глибоко психологічною проблемою, яка торкається самого ядра особистісної ідентичності. Героєм Хатібі не є той, хто може обрати одну з мов і тим самим вирішити свою культурну приналежність. Навпаки, це персонажі, що зазнають постійного розриву між двома світами, постійно шукаючи баланс, який неможливо досягти.

Двомовність у романах Хатібі також є символом більш широких культурних і соціальних процесів, які відбуваються в постколоніальних

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Перетин мовних та культурних світів: двомовність у романах Абделькабіра Хатібі (аналіз романів *Amour bilingue* і *La mémoire tatouée*) (Українською) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnyst u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv *Amour bilingue* i *La mémoire tatouée*)]

© **Набієва А. М.** [Nabiieva A. M.], azizanabiieva21@gmail.com

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

суспільствах. Вона виступає як метафора культурної гібридності, що є однією з найважливіших тем сучасної літератури. Мова стає не просто засобом спілкування, а інструментом, який допомагає герою осмислити свою соціальну ідентичність, свою приналежність до тієї чи іншої культури. Водночас, мова, яка б не була обрана, не може бути повністю визнана як своя, адже вона постійно нагадує герою про його нецілісність, про його внутрішнє роздвоєння, що є результатом історичних і культурних процесів. Тому двомовність у Хатібі стає важливим способом зображення «проміжного стану» особистості, що опиняється між двома культурами, двома мовами і двома світами, які ніколи не зможуть повністю злитись, а залишатимуться постійним джерелом напруження і суперечностей.

Процес двомовної адаптації в Хатібі є символом більш широких процесів, які відбуваються в сучасному постколоніальному світі. Він виявляється не лише у міжособистісних стосунках або в мовних бар'єрах, а й у глибинних соціальних і культурних механізмах, що впливають на формування особистісної ідентичності. Як і його персонажі, ми живемо в епоху, коли межі між культурами і мовами стають все більш прозорими і непостійними, і кожен з нас стикається з необхідністю вирішувати, яку частину свого досвіду ми будемо відкидати, а яку – приймати. Ці процеси становлять складну задачу для сучасної людини, яка прагне знайти себе в світі, що постійно змінюється.

Крім того, романи Хатібі є чудовим прикладом того, як література може стати потужним інструментом для дослідження постколоніальних процесів, мовної ідентичності та культурних трансформацій. Через складну структуру і глибокий психологізм своїх персонажів Хатібі не просто розкриває проблему двомовності, а також пропонує нове розуміння цього феномена як однієї з основних тем сучасної літератури, що виникає на стику між різними культурами, мовами і традиціями. Його твори – це не просто зображення конфлікту між мовами, а глибока рефлексія щодо того, як ми формуємо свою ідентичність в умовах глобалізації та постколоніального світу. Хатібі запрошує нас замислитись над тим, як мови безпосередньо впливають на наше бачення світу і наше місце в ньому.

(Current issues in ethnolinguistics [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Intersection of Linguistic and Cultural Worlds: Bilingualism in the Novels of Abdelkebir Khatibi (an analysis of *Amour bilingue* and *La mémoire tatouée*) (in Ukrainian) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnist u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv *Amour bilingue* i *La mémoire tatouée*)]

© Nabieva A. M. [Nabieva A. M.], azizanabieva21@gmail.com

Таким чином, вивчення двомовності в романах Абделькабіра Хатібі дозволяє глибше зрозуміти механізми формування особистісної ідентичності в постколоніальну епоху, а також важливість мовної гібридності для осмислення соціальних і культурних процесів. Завдяки глибокому аналізу мовної взаємодії і внутрішніх переживань персонажів ми можемо побачити, як дві мови стають не просто засобами виразу думок, але й важливими символами культурної та соціальної напруги, яка визначає життя героїв, змушує їх шукати своє місце в умовах постійної зміни і адаптації до нових реалій. В цьому контексті двомовність у Хатібі – це не тільки мовна проблема, а й метафора складних соціальних та культурних перетворень, що визначають сучасний постколоніальний досвід.

Література:

1. Чмиленко, Ф. О. (2014). Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». ДНУ.
2. Стадніченко, О. О. (2009). Основи наукових досліджень та інформаційна культура студентів: навч. посібник. Запорізький національний університет.
3. Хатібі, А. (1983). *Amour bilingue*. Denoël.
4. Хатібі, А. (1971). *La mémoire tatouée*. Denoël.
5. Медвідь, В. (2020). Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посібник. СНАУ.
6. Каламбет, С. В. (2015). Методолія наукових досліджень: навч. посібник. Вид-во «Маковецький».

References:

1. Chmylenko, F. O. (2014). *Posibnyk do vyvchennia dystsypliny "Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen"* [Manual for Studying the Discipline "Methodology and Organization of Scientific Research"]. DNU.
2. Stadnichenko, O. O. (2009). *Osnovy naukovykh doslidzhen ta informatsiina kultura studentiv: navch. posibnyk* [Fundamentals of Scientific Research and Information Culture of Students: Textbook]. Zaporizhzhia National University.
3. Khatibi, A. (1983). *Amour bilingue*. Denoël.
4. Khatibi, A. (1971). *La mémoire tatouée*. Denoël.
5. Medvid, V. (2020). *Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen (u struktturno-lohichnykh skhemakh i tablytsiakh): navch. posibnyk* [Methodology and Organization of Scientific Research (in Structural-Logical Schemes and Tables): Textbook]. SNAU.
6. Kalambet, S. V. (2015). *Metodoliia naukovykh doslidzhen: navch. posibnyk* [Methodology of Scientific Research: Textbook]. Makovetsky Publishing House.

(Актуальні питання етнолінгвістики [Aktual'ni pytannja etnolingvistyky])

Перетин мовних та культурних світів: двомовність у романах Абделькабіра Хатібі (аналіз романів *Amour bilingue* і *La mémoire tatouée*) (Українською) [Peretyn movnykh ta kulturnykh svitiv: dvomovnyst u romanakh Abdelkabira Khatibi (analiz romaniv *Amour bilingue* і *La mémoire tatouée*)]

© *Набієва А. М.* [Nabiieva A. M.], azizanabiieva21@gmail.com